

U S T A W A

z dnia

2014 r.

o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 18 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prawo do wynagrodzenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1, art. 19¹, art. 20 ust. 2-4, art. 20¹, art. 28 ust. 3 pkt 1-3 oraz art. 70 ust. 3, nie podlega zrzeczeniu się, zbyciu, ani egzekucji. Nie dotyczy to wymagalnych wierzytelności.”;

2) uchyla się art. 22;

3) art. 23¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 23¹. Nie wymagają zezwolenia twórcy tymczasowe czynności zwielokrotniania, o charakterze przejściowym lub incydentalnym, niemające samodzielnego znaczenia gospodarczego, a stanowiące integralną i niezbędną część procesu technologicznego, których celem jest wyłącznie umożliwienie:

1) przekazu utworu w systemie teleinformatycznym pomiędzy osobami trzecimi przez pośrednika lub

2) zgodnego z prawem korzystania z utworu.”;

4) po art. 23¹ dodaje się art. 23² w brzmieniu:

„Art. 23². 1. Organizacjom radiowym i telewizyjnym wolno przy pomocy własnych środków utrzymywać utwory na potrzeby własnych nadeń.

¹⁾ Niniejsza ustawa:

1) wdraża dyrektywy: dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/77/UE z dnia 27 września 2011 r. dotyczącą zmiany dyrektywy 2006/116/WE w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych (Dz. U. UE L 265 z 27.09.2011, s. 1) oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/28/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych (Dz. U. UE L 299 z 27.10.2012, s. 5);

2) wdraża częściowo dyrektywy: dyrektywę 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz. U. UE polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, s. 230) oraz dyrektywę 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (wersja ujednolicona) (Dz. U. UE L 376 z 27.12.2006, s. 28).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 94, poz. 658 i Nr 121, poz. 843, z 2007 r. Nr 99, poz. 662 i Nr 181, poz. 1293, z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 oraz z 2010 r. Nr 152, poz. 1016.

2. Utrwalenia, o których mowa w ust. 1, niszczy się w terminie miesiąca od dnia wygaśnięcia uprawnienia do nadania utworu.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do utrwań mających wyjątkowy charakter dokumentalny, które zostaną umieszczone w archiwum.”;

5) w art. 25 w ust. 1:

a) pkt b otrzymuje brzmienie:

„b) artykuły na aktualne tematy polityczne, gospodarcze lub religijne, chyba że zostało wyraźnie zastrzeżone, że ich dalsze rozpowszechnianie jest zabronione”;

b) uchyla się pkt 4;

6) po art. 26 dodaje się art. 26¹ w brzmieniu:

„Art. 26¹. Wolno korzystać w granicach uzasadnionych celem informacji z przemówień politycznych i mów wygłoszonych na publicznych rozprawach, a także fragmentów publicznych wystąpień, wykładów, kazań lub innych podobnych utworów. Przepis nie upoważnia do publikacji zbiorów utworów jednej osoby.”;

7) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 1. Szkoły i inne placówki tworzące system oświaty oraz instytucje naukowe, w tym uczelnie, mogą w celu zilustrowania w ramach nauczania lub badań naukowych, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz sporządzać w tym celu kopie rozpowszechnionych drobnych utworów lub fragmentów większych utworów.

2. Jeżeli nie łączy się z tym bezpośrednio lub pośrednio osiągnięcie korzyści majątkowych, wolno w celu zilustrowania w ramach nauczania lub badań naukowych, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale lub tłumaczeniu oraz sporządzać w tym celu egzemplarze rozpowszechnionych drobnych utworów lub fragmentów większych utworów.

3. Wolno w celach dydaktycznych i naukowych zamieszczać rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów w podręcznikach, wypisach i antologiach.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 3, twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.”;

8) art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Art. 28. 1. Archiwa, szkoły i inne placówki tworzące system oświaty, uczelnie, biblioteki oraz muzea mogą:

- 1) używać, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych,
- 2) sporządzać lub zlecać sporządzanie kopii utworów znajdujących się we własnych zbiorach w celu ich uzupełnienia, zachowania lub ochrony,
- 3) udostępniać zbiory poszczególnym osobom dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek

- jeżeli nie łączy się z tym osiąganie bezpośrednio lub pośrednio korzyści majątkowych.

2. Pobieranie opłat przez jednostki wymienione w ust. 1, w granicach potrzebnych dla pokrycia kosztów ich działalności nie stanowi osiągania bezpośrednio lub pośrednio korzyści majątkowej.

3. Za użyczenie egzemplarzy utworów wyrażonych słowem, powstałych lub opublikowanych w języku polskim, przez biblioteki publiczne w rozumieniu ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 i 908 oraz z 2013 r. poz. 829), przysługuje prawo do wynagrodzenia, obliczane i wypłacane na zasadach określonych w rozdziale 3 oddziale 4. Prawo do wynagrodzenia przysługuje po spełnieniu warunku, o którym mowa w 35² ust. 1:

- 1) twórcy utworu wyrażonego słowem, powstałego i opublikowanego w języku polskim;
- 2) tłumaczowi na język polski utworu wyrażonego słowem powstałego w języku obcym;
- 3) współtwórcy utworu, o którym mowa w pkt 1, którego wkład jest utworem plastycznym lub fotograficznym;
- 4) wydawcy utworu wyrażonego słowem i opublikowanego w języku polskim.

4. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3, nie przysługuje za udostępnianie utworów na terenie bibliotek publicznych dla celów badawczych lub poznawczych.

5. Przepisów art. 28 ust. 3 oraz oddziału 4 nie stosuje się do użyczenia egzemplarzy przez Bibliotekę Narodową.”;

- 9) art. 29 otrzymuje brzmienie:

„Art. 29. Wolno w ramach samoistnej całości cytować rozpowszechnione utwory, w zakresie uzasadnionym uczciwymi zwyczajami oraz specyficznymi celami cytatu, w szczególności wyjaśnianiem, polemiką, analizą krytyczną i naukową, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości, w tym parodii, karykatury, pastiszu.”;

- 10) po art. 29 dodaje się art. 29¹ w brzmieniu:

„Art. 29¹. Wolno korzystać z utworu włączonego w sposób niezamierzony do innego materiału.”;

- 11) uchyla się art. 30;

- 12) art. 30¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 30¹. Do baz danych spełniających cechy utworu nie stosuje się art. 27 ust. 3 i 4. oraz art. 28”;

- 13) art. 31 otrzymuje brzmienie:

„Art. 31. 1. Wolno korzystać z utworów podczas ceremonii religijnych oraz oficjalnych uroczystości organizowanych przez władze publiczne.

2. Wolno nieodpłatnie publicznie wykonywać i odtwarzać przy pomocy urządzeń i nośników znajdujących się w tym samym miejscu co publiczność rozpowszechnione utwory podczas imprez szkolnych, akademickich oraz innych okazjonalnych imprez organizowanych przez instytucje o podobnym charakterze, jeżeli nie łączy się z tym osiąganie pośrednio lub bezpośrednio korzyści majątkowych i artyści wykonawcy oraz osoby odtwarzające utwory nie otrzymują wynagrodzenia.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do korzystania z utworów podczas imprez reklamowych, promocyjnych i wyborczych.”;

- 14) w art. 33 uchyla się pkt 2;

- 15) art. 33³ otrzymuje brzmienie:

„Art. 33³. 1. Wolno korzystać z utworów w celu reklamy publicznie dostępnej wystawy lub sprzedaży utworów, w zakresie uzasadnionym promocją takiej wystawy lub sprzedaży, z wyłączeniem innego handlowego wykorzystania.

2. Korzystanie, o którym mowa w ust. 1, dotyczy w szczególności publicznie dostępnych wystaw w muzeach, galeriach, salach wystawowych i obejmuje korzystanie z utworów w ogłoszeniach, katalogach i innych materiałach rozpowszechnianych dla promocji wystawy lub sprzedaży oraz wystawienie lub inne udostępnianie egzemplarzy utworów dla tych celów.”;

16) w rozdziale 3 po oddziale 3 dodaje się oddziały 4-6 w brzmieniu:

„Oddział 4

Wynagrodzenie za użyczenie egzemplarzy utworów przez biblioteki publiczne

Art. 35¹. 1. Wynagrodzenie za użyczenie egzemplarzy utworów przez biblioteki publiczne, o którym mowa w art. 28 ust. 3, zwane dalej „wynagrodzeniem za użyczenie”, jest wypłacane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do utworów wyrażonych słowem wskazanej przez tego ministra.

2. Wartość wynagrodzeń za użyczenie należnego twórcom i wydawcom w danym roku kalendarzowym, odpowiada 5% wartości zakupów zbiorów dokonanych przez biblioteki publiczne w poprzednim roku kalendarzowym, w tym 75% kwoty wypłacane jest twórcom, a 25 % wydawcom.

Art. 35². 1. Prawo do wynagrodzenia za użyczenie przysługuje pod warunkiem złożenia przez twórcę lub wydawcę pisemnego oświadczenia woli potwierdzającego zamiar otrzymywania wynagrodzenia za użyczenie egzemplarzy danego utworu. Oświadczenie składa się organizacji zbiorowego zarządzania, o której mowa w art. 35¹ ust. 1, w terminie określonym przez tę organizację, nie krótszym niż 90 dni.

2. Wartość wynagrodzenia za użyczenie należna twórcy lub wydawcy w danym roku kalendarzowym jest proporcjonalna do szacunkowej liczby użyczeń egzemplarzy utworów danego twórcy lub wydawcy przez biblioteki publiczne.

3. Wartość wynagrodzenia za użyczenie należnego tłumaczowi na język polski utworu wyrażonego słowem w języku obcym jest równoważna 30% odpowiedniej wartości wynagrodzenia należnej twórcy utworu wyrażonego słowem powstałego i opublikowanego w języku polskim.

4. Maksymalna wartość wynagrodzenia za użyczenie wypłacanego w danym roku kalendarzowym wynosi pięciokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, za ostatni kwartał danego roku kalendarzowego, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

5. Minimalna wartość wynagrodzenia za użyczenie wypłacanego w danym roku kalendarzowym wynosi 100 złotych.

Art. 35³. 1. Podstawę do obliczenia wartości wynagrodzenia za użyczenie, które przypada poszczególnym twórcom lub wydawcom, stanowią informacje dotyczące użyczeń egzemplarzy utworów w danym roku kalendarzowym, przekazywane przez biblioteki publiczne ujęte w wykazie, o którym mowa w art. 35⁴ pkt 3, organizacji zbiorowego zarządzania wskazanej zgodnie z art. 35¹ ust. 1 oraz ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w terminie 3 miesięcy od zakończenia roku kalendarzowego, za który następuje wypłata wynagrodzenia.

2. Na podstawie informacji, o których mowa w ust. 1, organizacja zbiorowego zarządzania dokonuje proporcjonalnego podziału kwoty przekazanej na wynagrodzenia za użyczenie należne poszczególnym twórcom lub wydawcom, a następnie niezwłocznie dokonuje ich wypłaty.

Art. 35⁴. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, po zasięgnięciu opinii organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, stowarzyszeń twórców, organizacji zrzeszających biblioteki publiczne oraz właściwych izb gospodarczych, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb wyboru organizacji zbiorowego zarządzania, o której mowa w art. 35¹, oraz przekazywania jej i rozliczania wynagrodzeń za użyczenie, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia efektywnej wypłaty i rozliczania wynagrodzeń za użyczenie uprawnionym oraz ocenę skuteczności i prawidłowości działania poszczególnych organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi;
- 2) warunki podziału i wypłaty wynagrodzenia za użyczenie mając na uwadze skalę korzystania z utworów wyrażonych słowem pozostających w zbiorach bibliotek publicznych;
- 3) zakres informacji, o których mowa w art. 35³ ust. 1 oraz wykaz bibliotek publicznych obowiązanych do ich przekazywania, biorąc pod uwagę konieczność szacunkowego określenia skali korzystania z utworów wyrażonych słowem pozostających w zbiorach bibliotek publicznych z uwzględnieniem wpływu kryterium geograficznego, w tym wielkości miejscowości, w których działają wskazane biblioteki publiczne, na zróżnicowanie tej skali;
- 4) wzór oświadczenia, które składa twórca lub wydawca uprawniony do uzyskania wynagrodzenia za użyczenie, biorąc pod uwagę konieczność przekazania organizacji zbiorowego zarządzania informacji umożliwiających wypłatę tego wynagrodzenia.

Oddział 5

Korzystanie z utworów osieroconych

Art. 35⁵. 1. Archiwa, szkoły i inne placówki tworzące system oświaty, uczelnie, biblioteki i muzea, a także pozostałe instytucje kultury, których statutowym zadaniem jest gromadzenie, ochrona i upowszechnianie zbiorów dziedzictwa filmowego i fonograficznego oraz publiczne organizacje radiowe i telewizyjne mogą zwielokrotniać utwory osierocone opublikowane – a w przypadku braku publikacji – nadane po raz pierwszy na terytorium Unii Europejskiej oraz udostępniać je publicznie w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.

2. Wolno korzystać zgodnie z ust. 1 także z utworów osieroconych, które nie zostały opublikowane albo nadane, jeżeli za zezwoleniem uprawnionego zostały udostępnione przez jeden z podmiotów wymienionych w ust. 1, o ile można zakładać, że uprawnieni nie sprzeciwiliby się takiemu korzystaniu.

3. Utworami osieroconymi w rozumieniu ustawy są:

- 1) utwory wyrażone słowem oraz utwory innego rodzaju włączone do egzemplarzy utworów słownych,
- 2) utwory audiowizualne, a także utwory zamówione lub włączone do utworów audiowizualnych lub utrwalone na wideogramach, w zakresie korzystania z utworu audiowizualnego lub wideogramu jako całości,
- 3) utwory utrwalone na fonogramach

– znajdujące się w zbiorach podmiotów, o których mowa w ust. 1, jeżeli uprawnieni, którym przysługują autorskie prawa majątkowe do tych utworów w zakresie pól eksploatacji wymienionych w ust. 1, nie zostali ustalen i lub odnalezieni pomimo przeprowadzenia starannych poszukiwań.

4. W przypadku publicznych organizacji radiowych i telewizyjnych przepisy oddziału 5 stosuje się do utworów, o których mowa w ust. 3 pkt 2 i 3, które zostały wytworzone przez te jednostki, na ich zamówienie lub zlecenie, albo w koprodukcji z nimi, przed dniem 1 stycznia 2003 r., w celu wyłącznego korzystania przez te jednostki.

5. Jeżeli uprawnionych do utworu, o którym mowa w ust. 3, jest więcej niż jeden, utwór ten uważa się za osierocony w odniesieniu do praw uprawnionych, którzy nie zostali ustalen i lub odnalezieni, bez uszczerbku dla praw pozostałych uprawnionych.

6. Korzystanie z utworów osieroconych, o którym mowa w ust. 1, jest dozwolone w celu realizacji służących interesowi publicznemu zadań podmiotów wymienionych w ust. 1, w szczególności zachowania, odnawiania i udostępniania w celach kulturalnych i edukacyjnych utworów znajdujących się w ich zbiorach. Podmioty te mogą uzyskiwać przychody z takiego korzystania, o ile zostaną one przeznaczone na pokrycie kosztów digitalizacji i udostępniania utworów osieroconych.

7. Do korzystania z utworów osieroconych na podstawie ust. 1 stosuje się art. 34 i 35.

8. Przepisów dotyczących utworów osieroconych nie stosuje się do przypadków, o których mowa w art. 8 ust. 3.

Art. 35⁶. 1. Podmioty wymienione w art. 35⁵ ust. 1, przed korzystaniem z utworu przeprowadzają w sposób staranny i w dobrej wierze poszukiwania każdego z uprawnionych, polegające na sprawdzeniu informacji na ich temat w źródłach odpowiednich dla poszczególnych rodzajów utworów, zwane dalej „starannymi poszukiwaniami”.

2. Staranne poszukiwania przeprowadza się w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym utwór został po raz pierwszy opublikowany – a w przypadku braku publikacji – po raz pierwszy nadany.

3. W przypadku utworów audiowizualnych staranne poszukiwania przeprowadza się w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w którym producenci mają siedzibę lub miejsce stałego pobytu, jeżeli są one znane.

4. W przypadku utworów, o których mowa w art. 35⁵ ust. 2, staranne poszukiwanie przeprowadza się w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym siedzibę ma podmiot, który udostępnił utwór publicznie.

5. Jeżeli po przeprowadzeniu starannych poszukiwań są powody, aby sądzić, że informacje na temat uprawnionych mogą znajdować się w innych państwach, niż określone w ust. 2-4, należy sprawdzić te informacje w odpowiednich źródłach w tych państwach.

6. Podmioty wymienione w art. 35⁵ ust. 1 mogą zlecić przeprowadzenie starannych poszukiwań osobie trzeciej, w tym organizacji zbiorowego zarządzania.

7. Staranne poszukiwania nie są wymagane wobec utworów, które zostały wpisane jako osierocone do bazy danych, o której mowa w art. 35⁷.

8. Podmioty wymienione w art. 35⁵ ust. 1, przechowują dokumentację potwierdzającą przeprowadzenie starannych poszukiwań do czasu uzyskania przez nie informacji o wygaśnięciu autorskich praw majątkowych do danego utworu.

9. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, po zasięgnięciu opinii organizacji zbiorowego zarządzania, stowarzyszeń twórców, artystów wykonawców i producentów oraz podmiotów wymienionych w art. 35⁵ ust. 1, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz źródeł, których sprawdzenie jest wymagane w ramach starannych poszukiwań, obejmujący co najmniej źródła wymienione w załączniku do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/28/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych (Dz. Urz. UE L. 299 z 27.10.2012 s. 5), uwzględniając konieczność rzetelnego przeprowadzenia starannych poszukiwań oraz dostępność informacji na temat uprawnionych w poszczególnych źródłach, bez nakładania nadmiernych obowiązków na podmioty wymienione w art. 35⁵ ust. 1.

Art. 35⁷. 1. Na wniosek podmiotu wymienionego w art. 35⁵ ust. 1, złożony przed rozpoczęciem korzystania z utworów osieroconych, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego dokonuje jego rejestracji w bazie danych, o której mowa w art. 3 ust. 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/28/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych, zwanej dalej „bazą danych”, utworzonej przez Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego, zwany dalej „Urzędem”.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze decyzji, stwierdza brak określonej w art. 35⁵ ust. 1 podstawy do korzystania przez wnioskodawcę z utworów osieroconych.

3. Podmioty wymienione w art. 35⁵ ust. 1, zarejestrowane w bazie danych przekazują Urzędowi, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, informacje na temat:

- 1) utworów, które w wyniku przeprowadzonych przez te podmioty starannych poszukiwań okazały się osierocone;
- 2) sposobów korzystania przez nie z utworów osieroconych;
- 3) zmian statusu utworu osieroconego, zgodnie z art. 35⁸.

4. Wnioski i informacje, o których mowa w ust. 1 i 3, są przekazywane przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego udostępnionego przez Urząd.

Art. 35⁸. 1. Podstawa do korzystania z utworu osieroconego zgodnie z art. 35⁵ ust. 1 ustaje w zakresie praw danego uprawnionego w razie jego ustalenia i odnalezienia, chyba że podmiot korzystający o tym nie wiedział i z łatwością nie mógł się o tym dowiedzieć.

2. Uprawnionemu, który został ustalony i odnaleziony, przysługuje stosowne wynagrodzenie za korzystanie z jego utworu jako utworu osieroconego, jeżeli podmiot korzystający uzyskiwał przychody z tego tytułu. Przy ustalaniu wysokości tego wynagrodzenia uwzględnia się interes publiczny, którego realizacji służy korzystanie z utworu osieroconego.

3. Podmiot korzystający z utworu osieroconego może, na podstawie umowy z organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi zarządzającą prawami do danej kategorii utworów, uiścić wynagrodzenie za korzystanie z utworu jako utworu osieroconego za pośrednictwem tej organizacji przed rozpoczęciem korzystania z utworu osieroconego, na zasadach równego traktowania z innymi utworami tej samej kategorii. Roszczenie uprawnionego o stosowne wynagrodzenie może być wówczas dochodzone wyłącznie od tej organizacji.

4. Po upływie 3 lat organizacja zbiorowego zarządzania, po potrąceniu jej uzasadnionych kosztów i prowizji, przekazuje 80 % wynagrodzenia za korzystanie z utworu jako utworu osieroconego, które zostało zapłacone przez podmiot korzystający zgodnie z ust. 3 i nie zostało pobrane w tym okresie przez uprawnionego na Fundusz, o którym mowa w art. 111.

Art. 35⁹. 1. Podmioty wymienione w art. 35⁵ ust. 1 mogą korzystać z utworów osieroconych, które zostały opublikowane – a w przypadku braku publikacji – nadane po raz pierwszy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w sposób inny niż określony w tym przepisie wyłącznie na podstawie umowy zawartej z organizacją zbiorowego zarządzania.

2. Licencja udzielona na podstawie umowy, o której mowa w ust. 1, ma charakter niewyłączny i nie może upoważniać do korzystania z utworu osieroconego przez okres dłuższy niż 5 lat. Ustalenie i odnalezienie uprawnionego w okresie obowiązywania umowy nie powoduje jej wygaśnięcia.

3. Uprawnionemu, który został ustalony i odnaleziony, przysługuje stosowne wynagrodzenie za korzystanie z jego utworu jako utworu osieroconego, wypłacane za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania, w wysokości określonej w umowie, o której mowa w ust. 1.

4. W przypadku korzystania z utworów osieroconych na podstawie umowy, o której mowa ust. 1, stosuje się przepisy art. 35⁵ ust. 2-5 i ust. 8, art. 35⁶, art. 35⁷ ust. 1, 2 i ust. 3 pkt 1 i 3 oraz art. 35⁸ ust. 2 zdanie drugie i ust. 4.

5. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, po zasięgnięciu opinii organizacji zbiorowego zarządzania, stowarzyszeń twórców, artystów wykonawców i producentów, oraz podmiotów wymienionych w art. 35⁵ ust. 1, określi w drodze rozporządzenia, organizacje zbiorowego zarządzania upoważnione do zawierania umów, o których mowa w ust. 1, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia efektywnej wypłaty i rozliczania wynagrodzeń uprawnionym oraz ocenę skuteczności i prawidłowości działania poszczególnych organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.

Oddział 6

Niektóre sposoby korzystania z utworów niedostępnych w obrocie handlowym

Art. 35¹⁰. 1. Archiwa, szkoły i inne placówki tworzące system oświaty, szkoły wyższe, biblioteki i muzea mogą, na podstawie umowy zawartej z organizacją zbiorowego zarządzania, zwielokrotniać utwory niedostępne w obrocie handlowym opublikowane po raz pierwszy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed dniem 24 maja 1994 r. oraz udostępniać je publicznie w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.

2. Uprawnionemu przysługuje stosowne wynagrodzenie za korzystanie z jego utworu jako utworu niedostępnego w obrocie handlowym, wypłacane za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania, w wysokości określonej w umowie, o której mowa w ust. 1. Przy ustalaniu wysokości tego wynagrodzenia uwzględnia się interes publiczny, którego realizacji służy korzystanie z utworu niedostępnego w handlu.

3. Utworami niedostępnymi w obrocie handlowym w rozumieniu ustawy są utwory wyrażone słowem oraz utwory innego rodzaju włączone do egzemplarzy utworów słownych, znajdujące się w zbiorach podmiotów, o których mowa w ust. 1, jeżeli nie są one dostępne za zezwoleniem uprawnionego dla odbiorców w obrocie handlowym, w postaci egzemplarzy wprowadzonych do obrotu w liczbie zaspokajającej racjonalne potrzeby odbiorców lub w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.

Art. 35¹¹. 1. Organizacja zbiorowego zarządzania, po otrzymaniu wniosku o zawarcie umowy, o której mowa w art. 35¹⁰ ust. 1:

- 1) sprawdza, czy utwór wskazany we wniosku jest niedostępny w obrocie handlowym;

- 2) ustala uprawnionych do tego utworu i informuje ich o złożonym wniosku albo informuje wnioskodawcę o nieustaleniu lub nieodnalezieniu uprawnionych.

2. Uprawniony, w terminie 60 dni od otrzymania informacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, może:

- 1) sprzeciwić się zawieraniu umów na korzystanie z jego utworu na podstawie art. 35¹⁰ ust. 1;
- 2) sprzeciwić się zawarciu z wnioskodawcą umowy na korzystanie z jego utworu na podstawie art. 35¹⁰ ust. 1;
- 3) zrzec się prawa do wyrażania sprzeciwu zgodnie z pkt 1 i wyrazić zgodę na zawieranie umów na korzystanie z jego utworu w przyszłości na podstawie art. 35¹⁰ ust. 1, bez informowania go zgodnie z ust. 1 pkt 2.

3. Organizacja zbiorowego zarządzania zawiera umowę, o której mowa w art. 35¹⁰ ust. 1 w razie braku sprzeciwu uprawnionych w terminie określonym w ust. 2 albo w razie zrzeczenia się przez nich prawa do wyrażania sprzeciwu zgodnie z ust. 2 pkt 3.

4. Wyrażenie przez uprawnionego sprzeciwu zgodnie z ust. 2 pkt 1 albo 2, nie wyłącza możliwości zawarcia przez podmiot wymieniony w art. 35¹⁰ ust. 1 umowy bezpośrednio z uprawnionym.

5. Organizacja zbiorowego zarządzania, o której mowa w art. 35¹⁰ ust. 1, prowadzi publicznie dostępny na jej stronie internetowej wykaz utworów niedostępnych w obrocie handlowym, zawierający informacje na temat uprawnionych oraz możliwości korzystania z tych utworów, ustalonej zgodnie z ust. 2.

Art. 35¹². Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, po zasięgnięciu opinii organizacji zbiorowego zarządzania, stowarzyszeń twórców, artystów wykonawców i producentów, oraz podmiotów wymienionych w art. 35¹⁰ ust. 1, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację zbiorowego zarządzania, o której mowa w art. 35¹⁰ ust. 1, biorąc pod uwagę przygotowanie organizacji do sprawdzania niedostępności utworów w obrocie handlowym i ustalania uprawnionych do tych utworów, konieczność zapewnienia efektywnej wypłaty i rozliczania wynagrodzeń uprawnionym oraz ocenę skuteczności i prawidłowości działania poszczególnych organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi;
- 2) informacje, jakie powinny być zamieszczane w wykazie, o którym mowa w art. 35¹¹ ust. 5, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia publicznego dostępu do precyzyjnych

informacji na temat utworów niedostępnych w handlu i podmiotów do nich uprawnionych oraz możliwości korzystania z tych utworów.”;

17) w art. 36 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) w odniesieniu do utworów słowno-muzycznych, jeżeli utwór słowny i utwór muzyczny zostały stworzone i połączone w celu wspólnego rozpowszechniania, od śmierci najpóźniej zmarłej z wymienionych osób: autora utworu słownego albo kompozytora utworu muzycznego.”;

18) uchyla się art. 40;

19) art. 77 otrzymuje brzmienie:

„Art. 77. Do programów komputerowych nie stosuje się przepisów art. 16 pkt 3-5, art. 20, art. 23, art. 23¹, art. 27, art. 28, art. 33¹-33⁵, art. 49 ust. 2, art. 56, art. 60 i art. 62.”;

20) art. 89 otrzymuje brzmienie:

„Art. 89. 1. Prawo o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 wygasa z upływem pięćdziesięciu lat następujących po roku, w którym nastąpiło wykonanie utworu lub dzieła sztuki ludowej.

2. Jeżeli w okresie o którym mowa w ust. 1 nastąpiła publikacja lub inne rozpowszechnienie artystycznego wykonania utrwalonego w inny sposób niż na fonogramie, okres ochrony liczy się od tego zdarzenia, a gdy miały miejsce obydwa – od tego z nich, które miało miejsce wcześniej.

3. Jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 1, nastąpiła publikacja lub inne rozpowszechnienie artystycznego wykonania utrwalonego na fonogramie, prawo o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 wygasa z upływem siedemdziesięciu lat od dnia tego zdarzenia, a gdy miały miejsce obydwa – od tego z nich, które miało miejsce wcześniej.”;

21) w art. 95 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 1, fonogram został opublikowany, prawo, o którym mowa w art. 94 ust. 4 i 5, wygasa z upływem siedemdziesięciu lat następujących po roku, w którym fonogram został opublikowany.

3. Jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 1, fonogram nie został opublikowany i jeżeli w tym okresie został rozpowszechniony w inny sposób, prawo, o którym mowa w art. 94 ust. 4 i 5, wygasa z upływem siedemdziesięciu lat następujących po roku, w którym fonogram został rozpowszechniony.”;

22) po art. 95¹ dodaje się art. 95²-95⁴ w brzmieniu:

„Art. 95². 1. Jeżeli po upływie pięćdziesięciu lat od publikacji fonogramu albo jego rozpowszechnienia w inny sposób, producent fonogramu nie wprowadza do obrotu wystarczającej liczby egzemplarzy fonogramu, która, biorąc pod uwagę jego charakter, zaspokajałaby racjonalne potrzeby odbiorców i nie udostępnia go publicznie w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym, artysta wykonawca albo jego spadkobierca może wypowiedzieć umowę, na mocy której prawa do artystycznego wykonania zostały przeniesione na producenta fonogramu lub umowę, na mocy której producentowi fonogramu udzielona została licencja na korzystanie z artystycznego wykonania.

2. Wypowiedzenie umowy, o którym mowa w ust. 1, staje się skuteczne, jeżeli producent w terminie jednego roku od dnia doręczenia mu oświadczenia przez artystę wykonawcę albo jego spadkobiercę o zamiarze wypowiedzenia umowy, nie rozpocznie korzystania z fonogramu w sposób, o którym mowa w ust. 1.

3. Prawo do wypowiedzenia umowy, o którym mowa w ust. 1, nie podlega zrzeczeniu się, zbyciu ani egzekucji.

4. Prawo producenta fonogramu, o którym mowa w art. 94 ust. 4 i 5 wygasa w razie skutecznego wypowiedzenia umowy w odniesieniu do wszystkich artystycznych wykonan utrwalonych na tym fonogramie.

Art. 95³. 1. Jeżeli przeniesienie praw na producenta fonogramu albo udzielenie mu licencji na korzystanie z artystycznych wykonan, nastąpiło za jednorazowym wynagrodzeniem, artyści wykonawcy są uprawnieni do corocznego dodatkowego wynagrodzenia należnego od producenta fonogramu za każdy rok następujący po upływie pięćdziesięciu lat po roku następującym po roku od publikacji fonogramu albo jego rozpowszechnienia w inny sposób.

2. Na wypłatę wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, producenci fonogramu przeznaczają 20% przychodu uzyskanego w poprzednim roku z tytułu jego zwielokrotniania, wprowadzania do obrotu i publicznego udostępniania w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.

3. Wypłata wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, następuje za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania prawami do artystycznych wykonan.

4. Artyści wykonawcy oraz organizacja zbiorowego zarządzania, o której mowa w ust. 3, mogą domagać się od producentów fonogramów udzielenia wszelkich informacji

oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości należnego im wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, i jego wypłaty.

5. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, po zasięgnięciu opinii organizacji zbiorowego zarządzania, określi, w drodze rozporządzenia, sposób pobierania i podziału wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, oraz organizację zbiorowego zarządzania uprawnioną do jego pobierania i wypłaty, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia efektywnego poboru tego wynagrodzenia i jego wypłaty uprawnionym oraz ocenę skuteczności i prawidłowości działania organizacji zbiorowego zarządzania prawami do artystycznych wykonania.

Art. 95⁴. Jeżeli przeniesienie praw na producenta fonogramu albo udzielenie mu licencji na korzystanie z artystycznych wykonania nastąpiło za wynagrodzeniem wypłacanym artyście wykonawcy przez producenta fonogramu okresowo, po upływie pięćdziesięciu lat od publikacji fonogramu albo jego rozpowszechnienia w inny sposób, od wypłat z tego tytułu nie potrąca się zaliczek ani innych odliczeń określonych w tej umowie.”;

23) po art. 99⁵ dodaje się art. 99⁶ w brzmieniu:

„Art. 99⁶. Do pierwszych wydań oraz wydań naukowych i krytycznych stosuje się przepisy art. 35¹⁰-35¹².”;

24) art. 100 otrzymuje brzmienie:

„Art. 100. Wykonywanie praw do artystycznych wykonania, fonogramów, wideogramów, nadań programów, a także pierwszych wydań oraz wydań naukowych i krytycznych, podlega odpowiednio ograniczeniom wynikającym z przepisów art. 23-35 i 35⁵-35⁸.”;

25) art. 101 otrzymuje brzmienie:

„Art. 101. Do artystycznych wykonania, fonogramów, wideogramów, nadań programów, pierwszych wydań oraz wydań naukowych i krytycznych stosuje się odpowiednio przepisy art. 1 ust. 4, art. 6, art. 6¹, art. 8 ust. 2, art. 35⁹, art. 39, art. 51, art. 79 i art. 80.”;

26) w art. 112 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wpływy określone w art. 35⁸ ust. 4, pochodzące z niewypłaconych uprawnionym wynagrodzeń, o których mowa w art. 35⁸ ust. 3 oraz 35⁹ ust. 3;”;

b) po pkt 3 dodaje się pkt 3¹ w brzmieniu:

„3¹) dotacje z budżetu państwa, w części której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego;”;

27) art. 113 otrzymuje brzmienie:

„Art. 113. Środki Funduszu przeznacza się na pomoc socjalną dla twórców.”;

28) art. 113¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 113¹. Do wpłat, o których mowa w art. 112 pkt 1, stosuje się przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.³⁾), z tym że uprawnienia organów podatkowych określone w tej ustawie przysługują ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.”;

29) w art. 115 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w inny sposób niż określony w ust. 1 lub ust. 2 narusza cudze prawa autorskie lub prawa pokrewne określone w art. 16, art. 17, art. 18, art. 19 ust. 1, art. 19¹, art. 86, art. 94 ust. 4 lub art. 97, albo nie wykonuje obowiązków określonych w art. 19³ ust. 2, art. 20 ust. 1-4, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”.

Art. 2. 1. Przepisy art. 89 ust. 3, art. 95 ust. 2 i 3 oraz art. 95²-95⁴ ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do artystycznych wykonania i fonogramów, które w dniu 1 listopada 2013 r. podlegały ochronie na podstawie dotychczasowych przepisów oraz do artystycznych wykonania i fonogramów powstałych po tej dacie.

2. Jeżeli rozpoczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy korzystanie z artystycznego wykonania lub fonogramu było według przepisów dotychczasowych dozwolone, natomiast po tym dniu wymaga zezwolenia, to może być ono kontynuowane pod warunkiem, że uprawniony otrzyma stosowne wynagrodzenie.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1101, 1342 i 1529, z 2013 r. poz. 35, 1027, 1036, 1145, 1149 i 1289 oraz z 2014 r. poz. 183, 567 i 915.

Art. 3. 1. Przepis art. 36 pkt 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do utworów słowno-muzycznych, w których utwór słowny lub utwór muzyczny w dniu 1 listopada 2013 r. korzystał z ochrony oraz do utworów słowno-muzycznych stworzonych po tej dacie.

2. Jeżeli rozpoczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy korzystanie z utworu, o którym mowa w ust. 1, było według przepisów dotychczasowych dozwolone, natomiast po tym dniu wymaga zezwolenia, to korzystanie z utworu może być kontynuowane na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 4. Umowa, na mocy której prawa do artystycznego wykonania zostały przeniesione na producenta fonogramu oraz umowa, na mocy której producentowi fonogramu udzielona została licencja na korzystanie artystycznego wykonania, zawarte przed dniem 1 listopada 2013 r., zachowują po tej dacie moc obowiązującą, chyba że strony postanowiły inaczej.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 1 miesiąca od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów art. 1 pkt 18, pkt 26 lit. a) i pkt 27-29, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Własności Intelektualnej
i Mediów
Maciej Dydo
Maciej Dydo

**Z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
PODSEKRETAŃ SZ STANU**
Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym *Andrzej Wyrobiec*
Andrzej Wyrobiec

DYREKTOR
Departamentu Logistycznego
Dorota Zehrowska
Dorota Zehrowska

DYREKTOR
Departamentu Logistycznego
Dorota Zehrowska
Dorota Zehrowska

ph
A. Zehrowska